

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopis se ne vrača. Inzerati. Enostopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

94. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 27. novembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

Sodrugji in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Delavski žepni koledar za leto 1908 izide začetkom decembra.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu „Rdečega Prapora“, kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Draginja.

Končno se je spričo dvigajoče se ljudske nevolje, ki jo provzročuje neznozna draginja, zdramila tudi avstrijska vlada. Poljedelski minister dr. Ebenhoch naznanja, da skliče enketo, ki naj se posvetuje o vzrokih draginje in o sredstvih, s katerimi bi se jo preprečilo. Obenem naznanja, da bodo na to enketo povabljeni tudi člani korporacij, ki se jih lahko smatra za zastopnike konsumentov. Menda misli vlada s tem na konzumna društva.

Reči se mora, da je trajalo dolgo, predno se je dunajska vlada zganila. To je pa tudi naravno, kajti ona se ne smatra za organ prebivalstva, ki bi se moral brigati za blagor vseh državljanov, temveč za eksekutivo, za izvrševalni odbor onih, ki imajo dejansko moč v rokah. V kapitalistični državi vladajo posedujoči sloji, vlada se mora torej v prvi vrsti ozirati na njih interese. Zato imamo visoke carine, vsled katerih ne moremo dobiti cenene kruha in cenene mesa v deželo. Zato ima davčni zistem, ki dovoli, da zvale bogatini vsa bremena za državo siromašnim slojem na pleča. Zato sliši vlada veleposestnike, ki zahtevajo sredstva, da bi dosegli višje, vedno višje cene. Zato je gluha, kadar zakliče siromašno ljudstvo, da strada in prezeba. Zato je bila prva naloga ministra Ebenhocha, zagovarjati agrarce; zato odklanja vlada vse predloge, ki so jih vložili socialni demokratje za pomoč delavskemu in kmetskemu ljudstvu.

Kako pa, da je Ebenhoch vendar sklenil, sklicati enketo? Gotovo je, da mu to ne bi bilo nikoli prišlo na misel, če se ne bi bilo začelo ljudstvo na Češkem že skoraj puntati. Ampak od dne do dne so se tam množile demonstracije, žandarski bajoneti so imeli opravka in menda je v Avstriji že taka kletev, da se ne zgodi nič resnega za blagor ljudstva, dokler ne teče kri.

Toda s tem se nismo rekli, da smatramo akcijo gospoda Ebenhocha za zelo resno stvar. Draginja se ni začela šele pred tremi dnevi. Že davno so »poklicani faktorji« lahko opazovali, da lezejo vse cene navkreber, vedno navkreber. Že takrat, ko se je v parlamentu razpravljalo o novih carinskih tarifih, so opozarjali socialni demokratje, da bo draginja in lakota neizogibna, če se povišajo carine tako, kakor so zahtevali agrarci. Toda v državnem zboru je sedelo samo enajst socialistov. Čemu naj bi se bili oderuhi ozirali nanje?

Proročanstvo socialnih demokratov se je izpolnilo. Že kar znana prikazen je, da se vsako leto, ko pride zima, ljudstvo ustraši. Vsaka jesen, vsaka zima prinaša novo podraževanje. Vse to bi bili že davno lahko opazili »očetje domovine«. In njih naloga bi bila v pravem času poskrbeti za jez

zoper stradanje in pomanjkanje. Pribije se pa lahko, da niso storili poklicani mogotci, ničesar in šele sedaj, ko so socialisti prisilili državni zbor, da razpravlja o njih nujnih predlogih zaradi draginje in ko se razlega po ulicah čeških mest obupni klic »kruha!«, sklicuje gospod Ebenhoch — enketo!

Koliko časa bo treba, da bo ta enketa sestavljena? Kako bo sestavljena? Kaj se more pričakovati od nje? In kdaj se sme kaj pričakovati?

Preživahno se je zavzel gospod Ebenhoch v svojem prvem ministrskem govoru za kneževske in grofovsko agrarce, da bi mu mogli mnogo zapati oni, ki najbolj trpe vsled profitarstva teh veleagrarcev. In bati se je, da bodo imeli tudi v enketi oni prvo besedo.

Ali tudi na naše dične slovenske poslance ne moremo pozabiti, ko se govori o draginji. Ali morda na Slovenskem ni te more? Menda bo tudi pri nas treba sklicati ljudske množice, pa jih vprašati ali se valjajo v obilju, ali imajo za zimo polne kleti in drvarnice, ali jim ostane mnogo denarja za kulturne potrebe, za knjige, gledališče in koncerte. Bojimo se, da bi tedaj zagrmelo naši mogočni gospodi v ušesa, da ljudstvo še vsakdanjega kruha nima. Ali slovenski poslanci rešujejo »visoke« probleme, ukvarjajo se z državnopravnimi vprašanji, mečejo fraze na vse strani, gmotno trpljenje in propadanje ljudstva jim je pa zadnja, odnosno nobena skrb.

Je vendar vprašanje: Ali se zdrami ta ubogi slovenski narod, preden ga umori lakota, ali pa rajši počaka, da ga klerikalci in liberalci s tablicami in z brezjiškimi čudeži rešijo v grob?

Boj zoper draginjo.

Na Češkem narašča od dne do dne gibanje zoper neznožno draginjo. Poročali smo že o demonstracijah, ki so bile v Nahodu in v okolici in o spopadih, pri katerih je tekla kri. Sedaj pa prinese vsak dan kako novo poročilo o tem gibanju. Najbolj očitno je seveda tam, kjer žive velike delavske množice.

Kladno je veliko rudarsko mesto. Tam se je zbralo v ponedeljek in v torek zvečer na uli-

PODLISTEK.

Nevarni socializem.

(Dalje.)

Ne bi bilo vredno prepirati se z ljudmi, ki jih veže stališče v kapitalistični družbi, da morajo zametavati socializem, ali pa z onimi, ki sploh niso zmožni, misliti v prostoru dalje kakor od Ljubljane do Zaloga, v času pa od danes do jutri. Ampak tuintam so še ljudje, ki le žive v krivih predsodkih in imajo o socializmu povsem napačne pojme, ljudje torej, ki bi jih dokazi morda vendar prepričali in ki so dostopni pojasnilom. In zato se izplača, razpršiti nekatere krive misli o socializmu in o socialni demokraciji, tembolj, ker smo trdno prepričani, da je za mali slovenski narod naravnost pogoj, da dobi socializem kri in meso.

Nikakor se seveda ne da tajiti nevarnosti socializma. Kdaj se je pojavila nova ideja, ki ne bi bila nevarna? Mozesov nauk, da je le en bog, je bil skrajno nevaren vsem mnogostevilnim bogovom, katerim je praznoverno ljudstvo porazdelilo vse mogoče lepe in nelepe, koristne in škodljive naloge. Jezusovo početje je bilo zelo nevarno trgovcem v tempeljnu, pismarjem in farizejem. Galilejeva te-

orija o zemlji, ki se suče okoli solca, je bila nevarna antropocentričnemu svetovnemu nazoru. Tako je tudi socializem nevaren. Ampak njegova nevarnost je korist in sreča za človeštvo, ki trpi pod vsem, čemur je ravno socializem nevaren. Saj je tudi koristno, če se pokonča misel in podgane, bolhe in kobilice ter če se z ognjem v peči uniči mrav v sobi.

Nevaren socializem ni ljudem. Ni ga človeka na svetu, ki bi mu bil socializem resnično nevaren. Kajti nikomur noče vzeti življenja, nikomur svobode, nikomur pogojev za življenje. Socializem odstranjuje samo razmere, škodljive razmere, pa jih nadomešča z boljšimi.

Socializem ne obljubuje, da ustvari nebesa na zemlji ali pa, da odpravi smrt. Sploh ne deluje s čudeži. Pač pa hoče urediti razmere človeškega življenja tako, kakor je na zemlji, med ljudmi v določenem času najboljše mogoče.

Seveda je umevno, da mora odstraniti, kar je taki ureditvi na poti. To pa ne more zadeti ljudi, ampak zadene samo razmere in sisteme. Tam je socializem nevaren. A ker so sedanje razmere nevarne človeštvu, je nevarnost socializma ne le koristna, temveč naravnost potrebna.

II.

»Socialisti hočejo, da bi bili vsi ljudje enaki. To je pa nemogoče in če bi bilo mogoče, bi bilo nenaravno. Kajti narava je ustvarila neenake ljudi in ta neenakost je celo potrebna za vsako družabno življenje.«

To je ugovor ki se mora pogostoma slišati celo od resnih nasprotnikov. In vendar je nad vse površen in prazen.

Pribiti se mora enkrat, da ni socializem nikdar učil enakosti vseh ljudi. Kdo pa naj taji dejstva, ki jih neprenehoma gledamo z lastnimi očmi? Ljudje so neenaki, seveda, po telesnih in duševnih lastnostih. Lepi in grdi, visoki in nizki, pametni in neumni, živi in leni, veseljaki in cmere — raznovrstni.

Vprašamo: Ali je neenakost, ki jo prinese ljudje seboj na svet, razlog za neenako življenje, kadar odrastejo? . . . Ogorčna večina današnjih ljudi gotovo pritrdi. Kako bodo sodili po tisoč letih, tega sedaj ne moremo ugibati.

Če je pa res, da ima vsakdo pravico, porabiti vse moči, ki mu jih je dala narava, kakor pač najbolje zna v svojo korist, tedaj pa zopet vprašamo: Kje je pa ostala tista neenakost, ki jo je ustvarila narava, v sedanji kapitalistični družbi?

cah na tisoče ljudi, ki so demonstrirali zaradi draginje. V torek je prišlo sto orožnikov v mesto; zasedli so glavni trg. V kraljevski ulici je bil prirejen velikanski shod, na katerem je govoril sodrug Zapotocky. Opozarjal je na akcijo, ki so jo začeli socialno-demokratski poslanci v parlamentu. Žandarji so večkrat nastopili z bajonetom proti množici. V mestu je velikansko razburjenje.

Příbram je rudarski kraj. Tukaj se koplje srebro. Mesto je precej veliko. Nenadoma se je zbralo nad 4000 ljudi pred okrajnim glavarstvom in pred rudniškim ravnateljstvom. Izvolili so deputacijo, ki je šla k obem oblastim. Mestni svetovalec Wirt je obljubil, da bo na Dunaj poročal o razburjenosti ljudstva.

V Novem Byšovu so delavci dne 19. t. m. kar ob 10. dopoldne zapustili delavnice in so se zbrali pred okrajnim glavarstvom, kjer so uprizorili shod. Govoril je sodrug Kohoutek o vzrokih draginje. Potem je ljudstvo poslalo deputacijo k okrajnemu glavarju, ki je povedal, da bo poročal o položaju. Tudi zvečer so se zbirale množice po ulicah. Nekaterim pekem se je pobilo okna.

V Rakovniku je na tisoče ljudi demonstriralo na glavnem trgu. — V Semilu se je v torek zbralo nad 5000 ljudi pred rotovžem. Na balkonu sta govorila sodruga Kulička in Simon. V sredo delavci niso šli na delo. Priredili so shod, na katerem je poročal sodrug Jaroš. — V Pardubicah je bila dvorana v delavskem domu premajhna za množico, ki se je zbrala na protesten shod, katerega se je udeležilo tudi mnogo uradnikov. Podobna poročila prihajajo iz Slan, Louna, Kouřina, Trnova i. t. d.

Klerikalizem in šola.

Še eno željo ima Lueger na tem svetu: Enkrat bi rad videl slušatelje medicine, filozofije in prava v dolgih vrstah, s pobešenimi glavami in z molki v rokah, pod vodstvom asketičnih popov korakati na šolsko mašo. Tedaj bo profesor antropologije analiziral Adamovo rebro, na zoološki katedri se bo dokazalo, da som lahko pogoltne celega človeka in astronomi bodo razlagali, kako je bila pred solncem ustvarjena svetloba. Kdor bo verjel, da se suče zemlja okrog solca, propade na izpitu za vse večne čase in nikoli se ne sme postati kaj drugega, kakor konjski hlapec.

«Se vseučilišče moramo osvojiti!» je zapel krščansko-socialni generalissimus na katoliškem shodu. Ošaben je ta klic, tako ošaben, da so se ga druzega dne, ko je minil maček, klerikalci sami ustrašili in sedaj bi prav radi dali za nekoliko maš in darilo za vatikanske «jetnike», če bi mogli utajiti in izbrisati te besede.

Toda, kar je rečeno, je rečeno in Lueger ni več nepremišljen fant, ki mu uide beseda zoper njegovo lastno misel. Le to, kar klerikalci od prvega do zadnjega žele, za čemur streme, je Lueger povedal. Koristno je, če ostane pribito in če se ne pozabi.

Ampak — «osvojiti hočemo vseučilišče» — to je bil le zaključni stavek prve misli: «Druge šole Neumnež, ki ima dovolj denarja, ne trpi prav nič vsled intelektualnega pomanjkanja. Kajti bogastvo mu nadomesti vse. Revez pa ne more razviti svojih darov, morda jih še ne izpozna. Brez bogastva ostanejo neplodni in morda še izginejo.

Dalja.

Stara bajka.

In vsi so glasno zastokali.

Smreka, bor, bukve in uboga breza so se zahtevale k hrastu, ki so ga priznavale za kralja, ne le zaradi njegove starosti, ampak tudi zaradi mogočnosti.

«Obvaruj nas!» so klicale; «žuga nam pogin. Videle smo, ko se je v gozd pripeljal voz, poln novo nabrušenih sekir. Z njih gladkega jekla se nam je zabliskal gotov pogin.»

«A naših ni med njimi?» vpraša hrast.

«Katerih naših?»

«Ali ni bilo tam topora z naših dreves?»

«Nismo jih videle.»

«Torej,» je dejal hrast, «spite mirno; brez njih pomoči nam ne škodi najmočnejše jeklo.»

Ampak smreka, bor, bukve in breza so se bile motile. Ko so prišli vozovi v gozd in so drvarji zložili sekire po tleh, se je pokazalo, da so imele nekire hrastove in bukove topore . . .

imamo že v rokah.» Klerikalizem se je vgnezdil v ljudski šoli, na gimnaziji, na realki, v učiteljskih, v naučnem ministrstvu, v šolskih svetih. To konstatiranje se nam zdi bolj važno, nego klerikalni klic po vseučilišču. Tam je treba klerikalizem prijeti, kjer že sedi!

Gotovo, tudi na vseučilišču se lahko napravi mnogo škode, če se pokliče za profesorje in docente zagrizene klerikalce namesto znanstvenikov. Ampak veliko več škode, kakor zgoraj, se napravi spodaj!

Le malo je število onih, ki jim razmere izgledajo pot do visokih šol; ogromna množica ljudstva pa ne pride nikdar v drugo, kakor v ljudsko šolo. Kaj pomaga, če pride par sto znanstveno izobraženih ljudi med milione, katerim se je v ljudski šoli zastupilo možgane s fanatičnim klerikalizmom. Saj se visoka šola ne popravi vse škode, ki je nastala na nižjih šolah. Kako bi bilo drugače mogoče, da prihajajo z naših vseučilišč, iz teh hramov objektivne znanosti, leto za letom srednjeveški klerikalci v življenje? Fantje se niso nasrkali nazadnjaškega duha in terčialstva na univerzi, ampak na gimnaziji se jih je tako popačilo, da jim ostane duševno reakcionarstvo kljub univerzi v glavah.

Najhujše je pa to, da je dosegel klerikalizem na ljudskih šolah zopet nezasišan upliv. V mnogih krajih nismo več daleč od konkordatne šole. Najžalostnejše razmere vladajo v tem oziru pri nas na Koroškem, v Istri, marsikje na Kranjskem, pa na Galiskem in drugod. Ljudsko učiteljstvo je danes resnično podrejeno župnim uradom; katehet ima več veljave nego učitelj, čisto več nego ravnatelj. Učni načrt odgovarja željam klerikalcev. Če učitelj že podari učencem kaj znanja, ga katehet lahko z eno roko iztrebi. In dijaki sami morajo smatrati kateheta in župnika za merodajnejši osebi od učitelja. Saj jih mora ta kot nekak podkomandant voditi v cerkev k maši in mora poslušati duhovnika. Pa še zlasti, če duhovnik mašuje pred oltarjem, v tem ko učitelj na koru pritiska na orglje!

Iz takih šol se mora razvijati klerikalno ljudstvo, nad takim ljudstvom mora imeti klerikalizem popolno oblast.

V ljudski šoli tiči problem bodočnosti. Lepo je, varovati svobodno znanost pred klerikalnimi napadi, ampak nad vse potrebno je, iztrgati klerikalizmu vse šolstvo iz krempljev. V tem pa ne pomagajo nobena malenkostna sredstva. Saj se veljavni zakon o ljudskih šolah, ki je bil liberalno delo, ni mogel obvarovati ljudske šole pred klerikalno višjo oblastjo. Zato je treba temeljitega zarez. Klerikalizmu se mora popolnoma zapreti šolska vrata, napovedati se mu mora boj za svobodno šolo, za šolo, v kateri učitelj poučuje, v kateri dobe otroci znanja. Ampak ne samo napovedati, temveč izvesti boj do zadnjega konca.

Sladkorni davek.

Socialno-demokratska zveza v parlamentu je naznanila, da bo zahtevala, naj se zniža sladkorni davek, ki v nobeni državi ni tako visok, kakor v Avstriji. Ta davek obremenjuje ljudstvo zelo, kajti sladkor je živilo, brez katerega se dandanes sploh ne more izhajati. Zlasti v času velike draginje, kakršna je sedaj, ko ogromno število delavcev še sanjati ne more o mesu in ko nadomestuje kava neštetim ljudem drugo hrano, je visok sladkorni davek naravnost protiljudska pristojbina.

Namen socialnih demokratov je zdramil nekatere druge stranke, zlasti agrarne, za katere je z ozirom na porabo pese važno, če se poveča konzum sladkorja. Finančni minister dr. pl. Korytowski, ki je izpoznal to gibanje, je povabil zaradi tega poslance raznih strank v sredo na posvetovanje, ki se je vršilo pod predsedstvom ministrskega predsednika.

Finančni minister Korytowski je najprej razlagal finančni položaj in je dejal, da proračunske težave ne dovoljujejo, da bi se znižalo davek na sladkor.

Poslanec Seitz je takoj napovedal, da bodo socialni demokratje zahtevali, naj se odpravi ali pa vsaj močno zniža ta davek. Po članu XIII. nagodbe dobi Avstrija v tem oziru proste roke. Proračun je ugoden, zato je ta reforma mogoča. Položaj prebivalstva je pa silno slab, zato je reforma potrebna. Izkušnje dokazujejo, da se ni bati izgube, če se zniža davek, ker poraba tedaj narašča. Temu je pritril tudi poslanec dr. Lecher.

Razvila se je debata, v kateri je finančni minister zopet zagovarjal svoje stališče, tudi sekcijski načelnik Bernatzik mu je pomagal. V razpravo so potem posegli poslanci dr. Ellenbogen, Mastalka, Němec in dr. Adler. Vsi govorniki so naglašali, da se nikakor ne sme izpustiti ugodne priložnosti za oblaženje tako morečega indirektnega davka. Opozarjali so, da so znamenja, kakšno razpoloženje je med ljudstvom, že dovolj jasna.

Poslanec dr. Adler je v imenu socialno-demokratske zveze napovedal, da mora vlada vsekakor biti pripravljena na to, da bodo socialni demokratje zahtevali znižanje tega davka in odstranitev onih naredeb po § 14, s katerimi se je zvišalo davek na sladkor. Socialni demokratje so prepričani, da bodo imeli v tem vprašanju tudi sicer nasprotno stranke na svoji strani.

*

Da so pomisleki finančnega ministra, ki se boji pomanjkanja v državni blagajni, če bi se znižalo sladkorni davek, neutemeljeni, pokazuje primer iz Nemčije. Tam je prinesel davek na sladkor, ki je za skoraj 22 kron nižji nego v Avstriji

leta 1901/2 103·6

« 1902/3 117·6

« 1905/6 141·6

milionov mark; to je na prebivalca prvo leto 1·80, drugo 2·01, tretje 2·32 mark. Pred letom 1905 je iznašal sladkorni davek v Nemčiji 20, potem pa le 14 mark; poraba je pa tako poskočila, da je znižani davek več prinesel, kakor prej višji.

Znižanje sladkornega davka ima pa tudi ta pomen, da bi se povzdignile vse tiste obrte in industrije, ki rabijo sladkor, n. pr. slaščičarne, vkuhanje sadja i. t. d. Zahteva socialnih demokratov pomeni torej časovno potrebo.

Politični odsevi.

Državni zbor je v petek nadaljeval razpravo o socialno-demokratskih nujnih predlogih zaradi draginje. Bila je zanimiva seja. Govorili so sami agrarci in lahko si je misliti, kakšno dragoceno modrost je bilo slišati. Draginje sploh ni. Največji reveži so ubogi agrarci; čim večji posestniki so, tem večji revčki. Človek bi dal takemu sestradanemu «poljedelcu» krajcar v bogame!

Prvi govornik je bil krščanski sociallec Stöckler. Njemu se je zdela sramota, da trati parlament svoj čas s takimi nujnimi predlogi! Zato, ker so v začetku zasedanja vsenemški in češki radikalci vložili nekoliko demagogičnih nujnih predlogov, misli krščanski modrijan, da je vsak nujni predlog demagogičen. On ima svoje pod palcem, pa mu draginja ni nujna! Ampak najlepše je to, da socialističnih predlogov, o katerih je govoril, se razumel ni! Samo semtertja mu je — menda nehote — uslo kakšno priznanje, ki je res kaj vredno. Dejal je, da so se veleposestniki, ki so imeli moč v rokah, hudiča brigali za kmeta! — Tisti, ki imajo danes moč, se brigajo tudi za koga drugega, ne pa za kmeta!

Češki agrarec Kotlař je govoril kot živinozdravnik in je trdil, da v Ameriki sploh ni zdravega mesa. Tam je samo slabo in nezdravo meso. (Ubogi ameriški milijarderji! Od česa neki žive?)

Krščanski sociallec dr. Schöpfer je hotel zopet vedeti, ali ostane zemlja privatna last, ali skupna. Dr. Renner mu je dejal: Dal vam bom Vogelsangov govor! (Vogelsang je bil resen krščanski sociallec in je zahteval reformo zemljiške lastnine.) Poveščeval je tudi katoliško cerkev, češ, da zahteva cerkveni zakon, da se mora tisto, kar se ima preveč, dati za dobrodelne namene. (Zakon je že, ampak samo na papirju. V praksi pa nabira cerkev vedno še več in več, ne da pa od sebe nobenega «ofra».)

Debato se je na to zaključilo. Baron Battaglia (poljski zlahčić) je kot generalni govornik dejal, da popolnoma priznava nujnost nastopa zoper draginjo, ampak da njegov klub ne bo glasoval za nujnost! . . . Zakaj ne, če je nujno. No, zato ne, ker sta predloga — socialno-demokratski! To je prav zlahčiska logika. Sami gospodje baroni ne store ničesar zoper draginjo, če pa hočejo socialisti kaj storiti, pa pravi plemeniti baron, da socialisti — ne smejo.

Poslanec profesor Masaryk je podal sledeči nujni predlog: «Vlado se poziva, naj državnici garancije zoper osvojitve vseučilišč, s katero zagajo krščanski socialci, da bo varoval v temeljnih zakonih zajamčeno svobodo poučanja in učenja, svobodo znanosti in svobodo vesti.»

Naučni minister je odgovoril v zbornici na interpelacijo dr. J. Ofnerja zaradi Luegerjevega govora na katoliškem shodu. Dejal je, da odločno odbija njegovega odbojitve. Svoboda pouka in znanstvenega raziskovanja je bila vedno sveta in to se tudi v bodoče ne izpremeni.

Za poljskega ministra je imenovan dosedanj predsednik poljskega kola Abrahamowicz, tisti,

ljudstvo iz nje mnogo krepkih, s temeljitim znanjem oboroženih sobojevnikov.

Socialni demokratje na Pruskem imajo pravkar svoj deželni strankarski zbor. Glavna točka dnevnega reda je boj za splošno in enako volilno pravico v deželni zbor. O delovanju deželnega zbora je poročal sodrug Adler iz Kiela, ki je zaključil svoj referat s sledečimi besedami: «Zalostna slika od začetka do konca. Poslanska zbornica je parlament, nad katerim si ni mogoče misliti sebičnejšega in interesom ljudstva sovražnejšega. Stojimo pred bariero trirazrednega volilnega sistema, ki jo moramo razbiti. In razbijemo jo.»

Strokovni pregled.

Železničarska konferenca je bila v nedeljo, dne 24. t. m., dopoldne in popoldne v salonu restavracije pri «Levu». Udeležba je bila zelo velika. Zastopane so bile vse podružnice južne in državne železnice od Pragerskega do Trsta. Centralo železničarske organizacije je zastopal sodrug Müller, tržasko tajništvo sodrug Kopač, izvrševalni odbor stranke sodruga Kristan in Bartl, strokovno zvezo pa sodrug Mlinar. V predsedništvo sta bila izvoljena sodruga Kump in Černigoj. Glavna točka dnevnega reda je bila ustanovitev železničarskega strokovnega glasila. Poročal je sodrug Kopač, ki je utemeljeval potrebo takega lista za naraščajočo organizacijo. O tem predmetu se je razvila obširna debata in je bilo podanih več predlogov. Potrebo strokovnega glasila se je povdarjalo z vseh strani, razhajala so se mnenja glede realiziranja in glede posameznosti. Končno je bil sprejet predlog, da se ustanovi z dnem 1. marca strokovno glasilo za slovenske železničarje, do tistega časa bo pa prinašal «Rdeči Prapor» po trikrat na mesec prilogo, ki bo namenjena izključno železničarjem. — Konferenca je sprejela potem na znanje poročilo sodruga Kopača o pridobitvah železničarjev v zadnjem boju in je rešila še nekatera druga vprašanja, na kar jo je predsednik zaključil ob 1/6. zvečer.

Zadruga poljedelskih in gospodarskih delavcev je najnovejša strokovna organizacija v Avstriji. Ustanovljeni shod je bil dne 27. oktobra v Morchensternu na Severnem Češkem. Koliko zaprek so imeli poljedelski in gospodarski delavci, preden so dosegli svojo organizacijo, kaže že to, da so morali trikrat predložiti pravila, preden jih je vlada vzela na znanje. Zveza ima že danes pet podružnic. Čas bi bil, da bi se zdramili tudi slovenski delavci, ki obdelujejo zemljo in gozdove. Mnogo jih je in veliki trpinji so. A brez organizacije tudi pri nas ne pridejo do boljšega položaja.

Podporno delovanje strokovnih organizacij. Izmed 66 avstrijskih centralnih organizacij, ki so leta 1906. šteje 448.270 udov, imajo vpeljane podpore za sledeče slučaje:

Za potovanje	50
za brezposelnost	57
za bolezen	42
za onemoglost	8
posmrtno podporo	36
za slučajne potrebe	39 organizacij.

Vidi se torej, da smatrajo organizirani delavci za najbolj potrebne podpore na potovanju in v slučaju brezposelnosti. Potovalne podpore nimajo vpeljane gledališki delavci, železničarji, delavci v lukah, trgovski pomočniki, domači delavci, natarjarji, uslužbenci v bolniških blagajnah, privatni uradniki in tobačni delavci. V teh strokah je potovanje zaradi dela le izreden slučaj. Brezposelne podpore pa ne dajejo organizacije sezonskih delavcev, ki so redno vsako leto več mesecev brez dela. Splošno grede organizacije za tem, da zagotove najvišje podpore za slučaj brezposelnosti, ki delavca res najhujše zadene. Poprečno so iznašale podpore za posameznega člana leta 1906:

Potovalna	0.28 K
brezposelna	1.98 «
bolniška	1.25 «
za onemoglost	0.30 «
posmrtna	0.26 «
za slučajno potrebo	0.69 «

Raznoterosti.

Cene živil in dnevnih potrebščin so se v Avstriji tekom zadnjega leta poprečno podražile pri mesu za 30 odstotkov; kruh se je lanskega

novembra štirikrat podražil, in sicer tako, da se je vaga kruha znižala za 20 odstotkov; les je poskočil za 1 krono pri centu, premog za 30 vinarjev; razven tega se je podražilo: Maslo, mast, slanina, jajca, klobase, milo, špirit, sočivje, riž, sladkor, južno sadje, sveče, konzerve. Obleka in perilo se je podražilo za 25 odstotkov. Druginja se opaža tudi v gostilnah. Tudi meščanski krogi že močno čutijo druginjo. Neka gospodinja iz srednjih slojev je izračunala v «Neue Freie Presse», da ima samo za kuhinjske potrebe za 482 kron več izdatkov; le na maslo, sočivje, moko, sladkor, jajca, čebulo, premog, les, špirit in milo odpade 182 K podražnja na leto. Kako obremenjuje taka druginja šele delavce.

Slaba hrana in alkohol. Učenjak dr. Baer pravi v svoji knjigi o nezadostni hrani ljudstva: Čim slabše se hrani delavec, tem večji je napor, ki ga rabi, da izvrši določeno delo. Čim manj zadostuje hrana glede na količino in kakovost, tem večje je pomanjkanje delavne moči. V takih razmerah igra alkohol ulogo dobrotnika, čegar pogoste dobrote pa prisilijo telo, da mora popolnoma ustaviti delo. Žganje ne more nadomestiti izgubljenih moči kakor primerna hrana in zlasti ne more ostati brez škode in slabih posledic. Ker delavec nima zadostne hrane, poseže po zapeljivem alkoholu, ki mu za trenutke pomaga naprej. Ali čem pogosteje posega po njem, tem manj ga more opustiti; prejalislej zapade pijanstvu. Skrb za dobro hrano je najbolje sredstvo, da se obvaruje delavca pred nevarnostmi alkoholizma.

Špionaža. Sedaj je Rusija na vrsti. Doslej se je navadno največ slišalo o špionih, ki so delali za rusko vlado. Te dni so pa na Ruskem zaprli celo množico ljudi, ki je prodajala ruske tajnosti. O tej aferi se poroča: V Aleksandrovem so prijeli dva moža in ženo, pri katerih se je našlo tajne spise. Te so hoteli spraviti v Thorn, da bi jih tam izročili častniku generalnega štaba neke tuje velesile. Jetnika sta uradnika mobilizacijskega oddelka vrselske železnice Miškevič in Hegelski ter zadnjega žena. V zvezi s tem so odkrili v Varšavi celo špionsko organizacijo, ki je prodajala mobilizacijske in trdnjavske načrte. Prijeli so tri uradnike mobilizacijskega oddelka, nekega uradnika pri generalnem štabu, nekoliko stavcev iz državne tiskarne in še več drugih oseb. Vsi bodo izročeni vojnemu sodišču. Tisti, ki so izdali špionsko organizacijo, so dobili 10.000 rubljev nagrade.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana 21 10—7

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «POD SPOVEDNIM PEČATOM» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gl. 1-65

1 krasno pozlačena preciz. ura z verizico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 8 naprsni gumbi, vse duple zlato s patentirano zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gl. 1-95**. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3-2

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja se zamenja.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne. kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . . Agitujte „Rdeči Prapor“! povsod za

Občno konsumno društvo v Idriji
Vpisana zadruga z omejenim poročivom.

Vabilo

na

izvanredni občni zbor

ki se bo vršil

dne 1. decembra 1907

v prostorih pivovarne pri „Črnem orlu“ v Idriji.

Začetek ob 1. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Volitev preglednika.
2. Določitev nagrade blagajniku in pregledniku.
3. Slučajnosti.

Opomba: Vstop je dovoljen s člansko knjižico.

Nadzornišтво.

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
ravnosljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Hmetetza
v Ljubljani Hotodvorske ulice 20.
Kotavrstna Pojasnila daje se brezplačno.

NAZNANILO.

Cenjenim sodrugom najljudneje naznanjam, da sem prevzela

staroznano gostilno
na Radeckyjevi cesti hiš. št. 28.

Potrudila se bodem svojim gostom ustreči s **pristno pijačo** in primerno **ceno kuhinjo**. Sprejemam tudi naročila v **abonement**. 5-4

Za par večerov v tednu je na razpolago tudi **brezplačno** soba za manjše organizacije.

Nemški in slovenski delavski listi na razpolago.

Proseč obilnega obiska beležim z odličnim spoštovanjem

Marija Petrič.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 188.

v Ljubljani

Telefon št. 188.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 187.

26-24